

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Νίκος Καζαντζάκης

Χάρτης 59 {ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023}

Ζυρίχη 1955 © Αρχείο Ιστορικού Μουσείου Κρήτης

Συντονισμός αφιερώματος: **Νίκος Χρυσός**

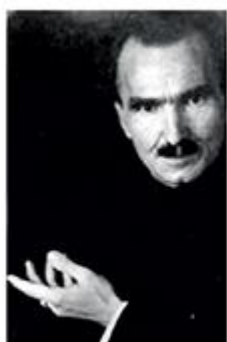

Το Σάββατο, 10 και την Κυριακή, 11 Ιουνίου 2023, με αφορμή τη συμπλήρωση 140 χρόνων από τη γέννηση του **Νίκου Καζαντζάκη** (1883-1957) και 35 χρόνων από την ίδρυσή της, η **Διεθνής Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη**, σε συνεργασία με τις **Εκδόσεις Διόπτρα** πραγματοποίησε διήμερο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Ο Νίκος Καζαντζάκης και οι Έλληνες ομότεχνοί του: Αλληλεπιδράσεις, συνάφειες και διαφωνίες», στο «Auditorium Theo Angelopoulos» του Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδος, στην Αθήνα. Εκατοντάδες μελέτες έχουν γραφτεί για τις συνάφειες και τις αντεγκλήσεις του Νίκου Καζαντζάκη με τους σύγχρονους ομότεχνούς του. Με το Συνέδριο αυτό επιχειρήθηκε μια επισκόπηση των αλληλεπιδράσεων αυτών, των επιρροών που δέχτηκε ο Καζαντζάκης από προγενέστερους συγγραφείς, καθώς και των επιδράσεων, των αντιρήσεων και των διαφωνιών που εγείρει το έργο του στους νεότερους Έλληνες ομότεχνούς του. Στόχος του Συνεδρίου ήταν μια νηφάλια και τεκμηριωμένη εκτίμηση του καζαντζακικού έργου πέρα από μυθοποιήσεις, συκοφαντίες και παραμορφώσεις που αλλοιώνουν το πραγματικό αποτύπωμά του και η διαπίστωση εκλεκτικών συγγενειών μεταξύ συγγραφέων διαφορετικών γενεών, καθώς και μια απόπειρα ιχνηλάτησης της εξελικτικής γραμμής των νεοελληνικών γραμμάτων με σημείο αναφοράς την περίπτωση Καζαντζάκη. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, του Δήμου Αθηναίων, της Εταιρείας Συγγραφέων και του Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδος και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του Δήμου Αθηναίων, των Εκδόσεων Καστανιώτη, της Νίκης Σταύρου (πνευματικής δι-

καιούχου του έργου του Νίκου Καζαντζάκη) και του ηλεκτρονικού περιοδικού Λόγου & Τέχνης *Χάρτης*.

Το αφιέρωμα του *Χάρτη*, περιλαμβάνει όλα τα κείμενα του συνεδρίου, εμπλουτισμένα με φωτογραφικό και εικονογραφικό υλικό από το Μουσείο Καζαντζάκη, το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης και άλλες πηγές. Επίσης, από τη Φωνοθήκη του Γιώργου Ζεβελάκη φιλοξενείται μια ραδιοφωνική εκπομπή όπου ακούγονται οι φωνές των: Νίκου Καζαντζάκη, Πέτρου Χάρη, Ασημάκη Πανσέληνου, Λιλίκας Νάκου, Γιάννη Παπαϊωάννου, Ελευθέριου Πλατή, Άννας Σικελιανού, Γιάννη Μαγκλή, Γιάννη Γουδέλη, Κίμωνα Φράιερ, Ελένης Καζαντζάκη, Έλλης Αλεξίου και Δημήτρη Πλάκα.

ΔΙΕΘΝΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΦΙΛΩΝ
ΝΙΚΟΥ
ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

1988-2023
Ετήσια
επιτεύματα
δράσης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**Ο Νίκος Καζαντζάκης και οι Έλληνες ομότεχνοί του:
Αλληλεπιδράσεις, συνάψεις και διαφωνίες**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΠΕΡΙΗΓΕΙΤΑΙ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Ανδρέας Πράσινος, επιστημονικός ερευνητής του ΕΚΠΑ: *Η επίδραση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στο έργο του Ν. Καζαντζά-*

κη

Ευρυδίκη Trichon-Μιλσανή: συγγραφέας, δρ. Παν/μίου Σορβόννης: *Καζαντζάκης* ταξιδιώτης

Σπύρος Ντζουροπάνος, Ε.ΔΙ.Π - Υπ. Δρ. / Τμήμα Μηχανικών Τοπογραφίας & Γεωπληροφορικής, Παν/μιο Δ. Αττικής. **Κλεομένης Καλογερόπουλος,** μεταδιδακτορικός ερευνητής / Τμήμα Μηχανικών Τοπογραφίας & Γεωπληροφορικής, Παν/μιο Δ. Αττικής. **Ανδρέας Τσάτσαρης,** καθηγ. / Τμήμα Μηχανικών Τοπογραφίας & Γεωπληροφορικής, Παν/μιο Δ. Αττικής. **Ιωάννης Κάτσιος,** αναπλ. καθηγ. / Τμήμα Μηχανικών Τοπογραφίας & Γεωπληροφορικής, Παν/μιο Δ. Αττικής: *Ο ταξιδευτής Καζαντζάκης: η γεωγραφία των αλληλεπιδράσεων-συναντήσεων του με άλλους Έλληνες συγγραφείς/ποιητές*

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ & ΑΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΣΤΡΟ
Αντώνης Καρτσάκης, δρ. Φιλολογίας Παν/μίου Κρήτης, συγγραφέας: *Ο Ν. Καζαντζάκης ανάμεσα στους ομότεχνους του γενέθλιου τόπου*

Νικόλας Ευαντινός, ποιητής, φιλόλογος: *Ένα παγόβουνο ανάμεσα στον Αλεξίου και τον Καζαντζάκη: Η μετάφραση της «Θείας κωμωδίας»*

Στεφανία Κοφίνα, μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΕΚΠΑ: *Το πορτραίτο της γυναίκας στον Νίκο και τη Γαλάτεια Καζαντζάκη: η περίπτωση των έργων «Ἐημερώνει» και «Γυναίκες»*
Αντώνης Σανουδάκης-Σανούδος, καθηγ. Ιστορίας, συγγραφέας: *Ἐλλη Αλεξίου και Νίκος Καζαντζάκης. Μια σχέση αμφιθυμίας*

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ & ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙΠΡΟΙ: ΑΝΤΕ-ΓΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Δημήτρης Κόκορης, καθηγ. Νεοελληνικής Γραμματείας του ΑΠΘ: *Ο Καζαντζάκης του Βάρναλη: απόκλιση, σύμπλευση, κατάκριση, αποδοχή*

Απόστολος Πούλιος, δρ. Γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ: *Η σχέση του Νίκου Καζαντζάκη με τον Ίωνα Δραγούμη*

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ & ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ – ΑΠΡΟΣΔΟΚΗ-
ΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ιωάννης Σόλαρης, συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Φιλολόγων του Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Πελοποννήσου, μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Φιλολογίας του Παν/μίου Πελοποννήσου: *Καζαντζάκης και Παπαδιαμάντης: μια απροσδόκητη συνάντηση*
Γιώργος Δρίτσας, υποψήφιος δρ. στο Τμήμα Φιλοσοφίας του ΕΚ-ΠΑ: *Συγκλήσεις και αντεγκλήσεις στο έργο του Πέτρου Βλαστού και του Νίκου Καζαντζάκη*
Νεκτάριος Παύλου, γλωσσολόγος, εκπαιδευτικός, καθηγ. ξένων γλωσσών: *Εικόνες μοναστικής ζωής: Ν. Νικολαΐδης ο Κύπριος - Ν. Καζαντζάκης, συμπόρευση και αποκλίσεις*

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ & Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ '30

Κατερίνα Ζωγραφιστού δρ. του παν/μίου Paul Valéry-Montpellier III και Πρόεδρος του Παραρτήματος Ελλάδας της ΔΕΦΝΚ: *Ο Γιώργος Σεφέρης ως αναγνώστης της Ασκητικής. Σπουδή στα σκοτεινά της βιβλιοθήκης του*
Κατερίνα Βεργετάκη-Πειρασμάκη, ποιήτρια, μέλος του Δ.Σ. του Πανελλήνιου Ομίλου Φίλων Αφήγησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και μέλος της Ερευνητικής Ομάδας «Θύμησης». **Φωτεινή Καλλιαντέρη**, καθηγ. Γαλλικής Φιλολογίας, δρ. του παν/μίου Paul Valéry-Montpellier III: *Λεξιπλασίες τραγουδούν και διηγούνται τη φύση: Αναπαραστάσεις στις «Τερτσίνες» του Καζαντζάκη και στις ποιητικές συλλογές του Ελύτη, «Προσανατολισμοί», «Ήλιος ο πρώτος» και «Άσμα ηρωικό και πένθιμο». Συγκριτική μελέτη – Σύγκλιση των δύο ποιητών*
Μιχαήλ Πασχάλης, ομ. καθηγ. Κλασικής Φιλολογίας στο Παν/μιο Κρήτης: *Ο Νίκος Καζαντζάκης, ο Ηλίας Βενέζης και ο γενέθλιος τόπος: η μυθοποιία του νόστου και του αρχέγονου παρελθόντος*
Αγάθη Μαρκάτη, δρ. Φιλοσοφίας, πανεπιστημιακός, επίτιμο μέλος της ΔΕΦΝΚ: *Αποχαιρετισμός στον Ν. Καζαντζάκη και ένα υστερόγραφο*

ΟΔΥΣΣΕΙΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ & ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σπύρος Κατσαραπίδης, φιλόλογος: *Η καζαντζακική «Οδύσεια»: μεταξὺ ελληνικότητας και μεταφυσικής*

Θεοφάνης Μαλκίδης, δρ. Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Παντείου Παν/μίου Αθηνών: *Η εξόντωση της πνευματικής ηγεσίας του Πόντου το 1921 και η πρωτοβουλία του Ν. Καζαντζάκη και των ομότεχνών του*
Αθανασία Ψαρουλάκη, εκπαιδευτικός, πτυχιούχος Τμήματος Αρχαιολογίας-Τέχνης του ΑΠΘ: *Η «Οδύσεια» του Ν. Καζαντζάκη, ως σημείο αμφιλεγόμενο στα περιοδικά και τις εφημερίδες της εποχής (1938-1958)*

ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ: ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Κώστας Ακρίβος, συγγραφέας: *Πρόγονοι και απόγονοι: το άχθος του μεγάλου Κρητικού*

Κώστας Αρκουδέας, συγγραφέας: *Το χαμένο Νομπελ Βαγγέλης Ραπτόπουλος*, συγγραφέας: *Ο Θεός φταίει που έκανε τον κόσμο τόσο ωραίο: αλληγορίες από τον Καζαντζάκη*

Λευτέρης Γιαννακουδάκης, συγγραφέας, δάσκαλος Δημιουργικής Γραφής: *Η πύλη του χρόνου: Χτίζοντας ένα εργαστήριο δημιουργικής γραφής για παιδιά δημοτικού, με ήρωα τον Νίκο Καζαντζάκη*
Αντώνης Νικολόπουλος (Soloúr), σκιτσογράφος, μεταδιδακτορικός ερευνητής ΤΠΤΕ, Παν/μιο Αιγαίου: *Από τη λογοτεχνική στην οπτική αφήγηση. Οι αναγνώσεις του «Ζορμπά» του Ν. Καζαντζάκη: προσθήκες, προσαρμογές, αποσιωπήσεις*

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΗΡΩΑΣ
Έρη Σταυροπούλου, ομ. καθηγ. Νεοελληνικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ: *Η συζυγική σχέση του Νίκου και της Γαλάτειας Καζαντζάκη και η «Ανέγγιχτη» του Βαγγέλη Ραπτόπουλου*
Νίκος Χρυσός, συγγραφέας, Α' αντιπρόεδρος του Παραρτήματος Ελλάδας της ΔΕΦΝΚ: *Το πνεύμα του Καζαντζάκη: απόηχοι του καζαντζακικού έργου στο μυθιστόρημα «Ο αιώνας των Λαβυρίνθων» της Ρέας Γαλανάκη*

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ ΣΥΝΑΦΕΙΕΣ & ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ
Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, κριτικός Λογοτεχνίας: *«Αδερφοφάδες»*. *Η συνομιλία του Ν. Καζαντζάκη με τη μεταπολεμική και τη μεταπολιτευτική πεζογραφία για τον Εμφύλιο*

Σταυρούλα Γ. Τσούπρου, δρ. Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, συγγραφέας, ερευνήτρια: *Η «παρουσία» τού Ν. Καζαντζάκη στον αντιχουντικό αγώνα μέσω του ομοτέχνου του Βασίλη Βασιλικού*
Ιωάννης Πανουτσόπουλος, ποιητής, δοκιμιογράφος: *Νίκος Καζαντζάκης και Κώστας Μουρσελάς: Το σπήλαιο της έμπνευσης και οι σταλακτίτες της γραφής*
Χαρούλα Βερίγου-Μπάντιου, πεζογράφος, ποιήτρια: *Απηχήσεις-συνάφειες του Καζαντζάκη στο έργο της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ*
Γιώργος Ν. Περαντωνάκης, δρ. Νεοελληνικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, κριτικός βιβλίου, συγγραφέας: *Νίκος Καζαντζάκης και Αντώνης Σαμαράκης, στο τρένο των Υπαρξιστών*

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ & ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ
Μιχάλης Πάτσης, δρ. Φιλολογίας της Ακαδημίας Επιστημών της Ρωσίας, εκπαιδευτικός, συγγραφέας: *Ν. Καζαντζάκης: στην πλευρά του εξπρεσιονισμού και της διαλογικότητας στην ελληνική λογοτεχνία*
Εύα Κοκκινίδη, δρ. Νεοελληνικής Φιλολογίας του King's College London: *Ο Ν. Καζαντζάκης ως αναγνώστης της νεοελληνικής λογοτεχνίας*

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Σε μερικά κείμενα διατηρείται η ορθογραφία των αναφορών και των ορθογραφικών επιλογών του ΝΚ (π.χ. *Οδύσεια* κλπ.)

στο αφιέρωμα χαρτογραφούν:

Χριστίνα Ντουινιά

Χρονολόγιο Νίκου Καζαντζάκη

Ανδρέας Πράσιнос

Η επίδραση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη

Ευρυδίκη Τρισόν-Μιλσανή

Ο Καζαντζάκης και η Ιαπωνία

Σ. Ντζουροπάνος, Κ. Καλογερόπουλος, Α. Τσάτσαρης, Ι. Κάτσιος

Η γεωγραφία των αλληλεπιδράσεων-συναντήσεων του Καζαντζάκη με άλλους Έλληνες συγγραφείς

Αντώνης Καρτσάκης

Ο Καζαντζάκης ανάμεσα στους ομότεχνους του γενέθλιου τόπου πριν «γίνει μεγάλος»

Νικόλας Ευαντινός

Ένα παγόβουνο ανάμεσα στον Αλεξίου και τον Καζαντζάκη: Η μετάφραση της «Θείας Κωμωδίας».

Στεφανία Κοφίνα

Το πορτρέτο της γυναίκας στον Νίκο και τη Γαλάτεια Καζαντζάκη: η περίπτωση των έργων «Ξημερώνει» και «Γυναίκες»

Αντώνης Σανουδάκης-Σανούδος

Έλλη Αλεξίου και Νίκος Καζαντζάκης: Μια σχέση αμφιθυμίας

Απόστολος Πούλιος

Σχέση του Νίκου Καζαντζάκη με τον Ίωνα Δραγούμη

Δημήτρης Κόκορης

Ο Καζαντζάκης του Βάρναλη: απόκλιση, σύμπλευση, κατάκριση, αποδοχή

Ιωάννης Σόλαρης

Καζαντζάκης και Παπαδιαμάντης: μια απροσδόκητη συνάντηση

Γιώργος Δρίτσας

Συγκλήσεις και αντεγκλήσεις στο έργο του Πέτρου Βλαστού και του Νίκου Καζαντζάκη

Νεκτάριος Σ. Παύλου

Εικόνες μοναστικής ζωής: Ν. Νικολαΐδης ο Κύπριος-Ν. Καζαντζάκης, συμπόρευση και αποκλίσεις

Κατερίνα Ζωγραφιστού

Ο Γιώργος Σεφέρης ως αναγνώστης της «Ασκητικής». Σπουδή στα σκοτεινά της βιβλιοθήκης του

Κ. Βεργετάκη-Πειρασμάκη, Φωτεινή Καλλιαντέρη

Λεξιπλασίες τραγουδούν και διηγούνται τη φύση

Μιχαήλ Πασχάλης

Ο Νίκος Καζαντζάκης, ο Ηλίας Βενέζης και ο γενέθλιος τόπος: η μυθοποιία του εκπατρισμού και του νόστου, και του αρχέγονου παρελθόντος

Αγάθη Μαρκάτη

Αποχαιρετισμός στον Ν. Καζαντζάκη και ένα υστερόγραφο

Σπύρος Κατσαραπίδης

Η καζαντζακική «Οδύσεια»: Μεταξύ ελληνικότητας και μεταφυσικής

Αθανασία Ψαρουλάκη

Η «Οδύσεια» του Καζαντζάκη, ως σημείο αμφιλεγόμενο στα περιοδικά και τις εφημερίδες της εποχής (1938-1958)

Θεοφάνης Μαλκίδης

Η εξόντωση της πνευματικής ηγεσίας του Πόντου το 1921 και η πρωτοβουλία του Νίκου Καζαντζάκη και των ομότεχνών του

Κώστας Ακρίβος

Πρόγονοι και απόγονοι: το άχθος του μεγάλου Κρητικού

Κώστας Αρκουδέας

Το χαμένο Νόμπελ

Βαγγέλης Ραπτόπουλος

Ο Θεός φταίει που έκανε τον κόσμο τόσο ωραίο

Λευτέρης Γιαννακουδάκης

Η πύλη του χρόνου: Χτίζοντας ένα εργαστήριο δημιουργικής γραφής για παιδιά δημοτικού, με ήρωα τον Νίκο Καζαντζάκη.

Αντώνης Νικολόπουλος (Soloúr)

Ο «παλαβός του χωριού» και ο «μεσοπάλαβος» του μοναστηριού στον «Ζορμπά» του Ν. Καζαντζάκη: προσθήκες, προσαρμογές, αποσιωπήσεις.

Έρη Σταυροπούλου

Η συζυγική σχέση του Νίκου και της Γαλάτειας Καζαντζάκη και η «Ανέγγιχτη» του Βαγγέλη Ραπτόπουλου

Νίκος Χρυσός

Το πνεύμα του Καζαντζάκη. Απόηχοι του καζαντζακικού έργου στο μυθιστόρημα «Ο Αιώνας των Λαβυρίνθων» της Ρέας Γαλανάκη

Βαγγέλης Χατζηβασιλείου

Οι «Αδερφοφάδες» (1963) σε σχέση με τη μεταπολεμική και τη μεταπολιτευτική πεζογραφία για τον Εμφύλιο

Σταυρούλα Γ. Τσούπρου

Η «παρουσία» τού Νίκου Καζαντζάκη στον αντιχουντικό αγώνα μέσω του ομοτέχνου του Βασίλη Βασιλικού

Ιωάννης Πανουτσόπουλος

Νίκος Καζαντζάκης και Κώστας Μουρσελάς

Χαρούλα Βερίγου-Μπάντιου

Απηχήσεις-συνάφειες του Καζαντζάκη στο έργο της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ

Γιώργος Ν. Περαντωνάκης

Νίκος Καζαντζάκης & Αντώνης Σαμαράκης, στο τρένο των Υπαρξιστών

Μιχάλης Πάτσης

Ο Καζαντζάκης στην πλευρά του εξπρεσιονισμού και της διαλογικότητας

Εύα Κοκκινίδη

Ο Νίκος Καζαντζάκης ως αναγνώστης της νεοελληνικής λογοτεχνίας

Γιώργος Ζεβελάκης

Ο Καζαντζάκης όπως τον γνώρισαν